

**SYLABUS PRZEDMIOTU – SZKOŁA DOKTORSKA
CYKL KSZTAŁCENIA OD 2022 DO 2026**

OGÓLNE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE				
Tytuł przedmiotu		Pracownia Doktorska		
Nazwa jednostki realizującej przedmiot		Szkoła Doktorska w Uniwersytecie Rzeszowskim		
Typ przedmiotu (<i>obowiązkowy, fakultatywny</i>)		obowiązkowy		
Rok/semestr		I-IV / I - VIII		
Dyscyplina		archeologia		
Język wykładowy		polski		
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu		Dr hab. prof. UR Marcin Wołoszyn		
Imię i nazwisko prowadzącego przedmiot		Dr hab. prof. UR Marcin Wołoszyn		
Wymagania wstępne		Status doktoranta oraz wstępny plan badawczy		
STRESZCZENIE PRZEDMIOTU (syntetyczny opis treści oraz celów przedmiotu; 100-200 słów)				
<p>Treścią zajęć będzie przygotowanie Doktoranta do źródłoznawczej pracy nad dziejami polskiej archeologii</p> <ol style="list-style-type: none"> 1). zdefiniowanie problemu badawczego będącego przedmiotem dysertacji doktorskiej a więc określenie ram geograficznych i czasowych studium; 2). omówienie źródeł do dziejów PRL oraz historii polskiej archeologii w tym okresie, ze szczególnym uwzględnieniem archiwów (Archiwum Akt Nowych, archiwa PAN [Warszawa], IAE PAN [Warszawa], archiwa osób prywatnych np. K. Jażdżewski [Muzeum Łódź]); 3). omówienie źródeł do dziejów Polski wschodniej w XX wieku, w tym rozwoju nauki i kultury (archiwa naukowe [zwłaszcza UMCS [Lublin], Muzeum Narodowe [Przemyśl – tu zwł. zespół danych do działalności A. Żakiego], Muzeum Okręgowe [Rzeszów]); 4). historia mówiona (oral history) jako źródło do dziejów polskiej archeologii; 5). cenzura naukowa w okresie PRL i jej znaczenie dla poznania dziejów polskiej archeologii; 6). krytyczna lektura najważniejszych tekstów na temat dziejów polskiej archeologii po II wojnie światowej i na temat historii wczesnego PRL, ze szczególnym uwzględnieniem kwestii przyczyn finansowania badań naukowych przez władze PRL (nacjonalistyczna legitymizacja władzy komunistycznej w Polsce) oraz rywalizacji Kościół / PZPR w zakresie uroczystości milenijnych; 6). merytoryczna i logistyczna pomoc Doktorantowi w indywidualnych przedsięwzięciach badawczych (zwł. w wyjazdach na kwerendy krajowe, prowadzenie wywiadów z badaczami); <p>Treści przedmiotu: ściśle związane z tematem pracy doktorskiej Edyty Kiełboń (tytuł roboczy: W cieniu millenium. Badania archeologiczne nad wczesnym średniowieczem w Polsce wschodniej po II wojnie światowej).Przed wszystkim są to treści prac takich autorów jak: A. Abramowicz, M. Kurkowska-Budzan, J. Lech, A. Młynarczyk-Tomczyk, Z. Romek, R. Stobiecki, A. Szczerba, J. Szumski, M. Zaremba.</p>				
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU I METODY WERYFIKACJI				
Symbol efektu uczenia się	Zakładane efekty uczenia się	Odniesienie do efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 8 PRK (symbol)	Forma zajęć dydaktycznych (w., ćw., itp.)	Metody weryfikacji (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt itp.)
Wiedza Lp.	Zna i rozumie			
1	światowy dorobek (podstawy teoretyczne i zagadnienia ogólne) archeologii i badań nad historią archeologii	P8S_WG/1	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja

2	Kierunki rozwoju i najnowsze odkrycia archeologii i badań nad historią archeologii	P8S_WG/2	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
3	Siatkę pojęciową archeologii i badań nad historią archeologii	P8S_WG/3	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
4	Metodologię badań naukowych, ich planowania badań i realizacji w formule interdyscyplinarnej	P8S_WG/4	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
Umiejętności Lp.	Potrafi					
1	definiować cel i przedmiot badań naukowych, formułować hipotezę badawczą, wnioskować na podstawie badań naukowych	P8S_UW/1	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
2	wykorzystywać literaturę naukową do identyfikowania i rozwiązywania problemów badawczych	P8S_UW/2	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
3	Dokonywać krytycznej analizy i oceny wyników badań naukowych	P8S_UW/3	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
Kompetencje społeczne Lp.	Jest gotów do					
1	Krytycznej oceny dorobku w ramach dyscypliny naukowej	P8S_KK/1	konwersatorium	Dyskusja, prezentacja		
FORMY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH, WYMIAR GODZIN I PUNKTÓW₁						
Semestr (nr)	Wykł.	Ćwiczenia	Lab.	Prakt.	Inne	Liczba pkt. ECTS
I - VIII	--	240				24
METODY DYDAKTYCZNE						
Dyskusja, prezentacja, praca ze źródłami, wspólne wyjazdy do placówek muzealnych Polski wschodniej (praca w archiwum)						
TREŚCI PROGRAMOWE						
Treści programowe dotyczą tematu przygotowywanej pracy doktorskiej: tytuł roboczy: W cieniu millenium. Badania archeologiczne nad wczesnym średniowieczem w Polsce wschodniej po II wojnie światowej. Są one zawarte w czterech grupach zagadnień: I. Rozwój polskiej archeologii w XX wieku a). późny start badań nad wiekami średnimi (pochodna zaborów) b). koncentracja na badaniach w Wielkopolsce (pochodna aktywności badawczej Wielkopolan: Józefa Kostrzewskiego, Witolda Hensla) c). dominacja tematyki etnicznej i historycznej w polskiej archeologii d). archeologia versus historia II. PRL i uwarunkowania jej polityki naukowej a. antyniemieckość jako szansa na legitymizację PZPR w oczach obywateli PRL. b. mniejszości etniczne/religijne w okresie PRL c. szanse i ograniczenia na umiędzynarodowienie badań w PRL						

- III. Peryferie PRL – między modernizacją a stagnacją
 Historia gospodarcza PRL i (nieudane) próby modernizacji Polski wschodniej
 IV. Badania milenijne w Polsce wschodniej. Ludzie i instytucje
 a. Lublin (Stefan Nosek, Jan Gurba)
 b. Chełm (Stanisław Skibiński)
 c. Przemyśl (Andrzej Żaki)
 d. Karpacka Ekspedycja Archeologiczna
 e. Rzeszów (Kazimierz Moskwa)

WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU (KRYTERIA OCENIANIA)

- 1). obecność na zajęciach
 2). akceptowalny poziom wiedzy na zajęciach
 3). przygotowanie tekstu w formie gotowej do druku (obszernej recenzji studium z zakresu historii polskiej archeologii) – raz na dwa semestry

CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY DOKTORANTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny realizowane w kontakcie bezpośrednim wynikające z planu z studiów	240
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	50
Godziny realizowane samodzielnie przez doktoranta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	700
SUMA GODZIN	990
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	24

LITERATURA

Literatura podstawowa:	<p>Abramowicz Abramowicz. <i>Historia archeologii polskiej XIX i XX wieku</i>. Warszawa-Łódź 1991.</p> <p>Kurkowska-Budzan, Marta, Zamorski, Krzysztof (red.). <i>Oral History: The Challenges of Dialogue</i>. Amsterdam 2009.</p> <p>Lech Jacek. <i>Between captivity and freedom: Polish archaeology in the 20th century</i>. <i>Archaeologia Polona</i> 35–36 (1997-1998), 25–222.</p> <p>Lech Jacek. <i>O genezie i wczesnych dziejach Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN wraz z uwagami do artykułu 'Imperium atakuje', pióra Prof. Stefana K. Kozłowskiego</i>. <i>Przegląd Archeologiczny</i> 57 (2009), 191-214.</p> <p>Lozny Lumir R. (red.). <i>Archaeology of the Communist Era: A Political History of Archaeology of the 20th Century</i>. Cham 2017.</p> <p>Noszczak Bartłomiej. <i>'Sacrum' czy 'profanum'? Spór o istotę obchodów milenium polskiego (1949-1966)</i>. Warszawa 2002.</p> <p>Szczerba Adrianna. <i>Kierownictwo badań nad początkami Państwa Polskiego (1949-1953). Geneza, działalność, znaczenie</i>, Łódź 2022.</p> <p>Szumski Jan. <i>Polityka a historia. ZSRR wobec nauki historycznej w Polsce w latach 1945-1964</i>. Warszawa 2016.</p> <p><i>Wysiedlenia, wypędzenia i ucieczki 1939–1959. Atlas ziem Polski</i>, Warszawa 2008.</p> <p>Zaremba Marcin. <i>Komunizm, legitymizacja, nacjonalizm: nacjonalistyczna legitymizacja władzy komunistycznej w Polsce</i>, Warszawa 2001.</p> <p>Zaremba Marcin. <i>Wielka trwoga. Polska 1944-1947. Ludowa reakcja na kryzys</i>, Kraków 2012.</p>
Literatura	Błachowska Katarzyna, <i>Cherven' Towns: 'gold apple' of archaeology – 'gordian knot' of</i>

uzupełniająca:	<p><i>historiography. The region's history up to 1340 in the perspective of Polish, Russian and Ukrainian historians, 18th–20th century = Grody Czerwieńskie: „złote jabłko archeologii” – „węzeł gordyjski” historiografii. Dzieje regionu do roku 1340 w ujęciu historyków polskich, rosyjskich i ukraińskich, XVIII–XX w., [w:] From Cherven' Towns to Curzon Line. The lands on the Middle Bug during the Middle Ages and the historiographic perspective on the formation of Poland's eastern border, 18th–21st cc. = Od Grodów Czerwieńskich do linii Curzona. Dzieje środkowego Pobuża w wiekach średnich oraz postrzeganie formowania się wschodniej granicy Polski w historiografii XVIII–XXI w., vol. II, red. M. Wołoszyn, Kraków–Leipzig–Rzeszów–Warszawa 2017, s. 17–594.</i></p> <p>Brather Sebastian, <i>Ethnische Interpretationen in der frühgeschichtlichen Archäologie. Geschichte, Grundlagen und Alternativen</i>, Ergänzungsbande zum Reallexikon der Germanischen Altertumskunde 42, Berlin 2004.</p> <p>Buko Andrzej, <i>Czy Józef Kostrzewski był badaczem wczesnego średniowiecza?</i> „Fontes Archaeologici Posnanienses” 2014, 50/1, s. 101–110.</p> <p>Curta Florin, <i>The changing image of the Early Slavs in the Rumanian historiography and archaeological literature. A critical survey</i>, [w:] <i>Text, context, history, and archaeology: studies in Late Antiquity and the Middle Ages</i>, red. F. Curta, V. Spinei, București 2009, s. 131–216.</p> <p><i>Eine hervorragend nationale Wissenschaft. Deutsche Prähistoriker zwischen 1900 und 1995</i>, red. H. Steuer, Berlin–New York 2001.</p> <p>Grossman Anna, <i>Biskupin w 'międzyczasach'. Katalog powinności</i>, [w:] <i>Z badań nad kulturą społeczeństw pradziejowych i wczesnośredniowiecznych. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogusławowi Gedidze w osiemdziesiątą rocznicę urodzin przez przyjaciół, kolegów i uczniów</i>, red. J. Kolendo, A. Mierzwiński, S. Moździoch, L. Żygadło, Wrocław 2013, s. 747–759.</p> <p>Hadler Frank, <i>Drachen und Drachentöter. Das Problem der nationalgeschichtlichen Fixierung in den Historiographien Ostmitteleuropas nach dem Zweiten Weltkrieg</i>, [w:] <i>Die Nation schreiben. Geschichtswissenschaft im internationalen Vergleich</i>, red. Ch. Conrad, S. Conrad, Göttingen 2002, s. 137–164.</p> <p>Kobyliński Zbigniew, Rutkowska Grażyna, <i>Propagandist use of history and archaeology in justification of Polish rights to the 'Recovered Territories' after World War II</i>, „Archeologia Polona” 2005, nr 43, s. 51–124.</p> <p>Kurnatowska Zofia, <i>Archeolodzy wobec politycznej wymowy swoich źródeł</i>, [w:] <i>Dawne kultury w ideologiach XIX i XX wieku</i>, red. J. Olko, Warszawa 2007, s. 37–47.</p> <p>Kurnatowska Zofia, Kurnatowski Stanisław, <i>Der Einfluss nationalistischer Ideen auf die mitteleuropäische Urgeschichtsforschung</i>, [w:] <i>Deutsche Ostforschung und polnische Westforschung im Spannungsfeld von Wissenschaft und Politik. Disziplinen im Vergleich</i>, red. J. Piskorski, J. Hackmann, R. Jaworski, Osnabrück–Poznań 2002, s. 93–103.</p> <p>Młynarczyk-Tomczyk, Anita. <i>Wielka lekcja historii. Prezentacja Tysiąclecia Polski poprzez wystawy w latach 1960-1966/67</i>, Kielce 2022.</p> <p>Młynarczyk-Tomczyk, Anita (red). <i>Obchody „Polskiego Tysiąclecia” 1957-1966/67: w kręgu polityki, nauki i popularyzacji</i>. Kielce 2017.</p> <p>Nora Pierre, <i>Między pamięcią i historią. Les lieux de Mémoire</i>, „Tytuł Roboczy: Archiwum” 2009, nr 2.</p> <p>Pawleta Michał, <i>Przeszłość we współczesności. Studium metodologiczne archeologicznie kreowanej przeszłości w przestrzeni społecznej</i>, Poznań 2016.</p> <p>Piotrowska Danuta, <i>Biskupin – ideologie – kultura</i>, [w:] B. Gediga, W. Piotrowski (red.), <i>Archeologia, kultura, ideologie</i>, Biskupińskie Prace Archeologiczne, nr 3, Biskupin–Warszawa 2004, s. 91–155.</p> <p>Pomian Krzysztof, <i>Archeologia, historia, naród</i>, [w:] <i>Archeologia toruńska. Historia i teraźniejszość. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej z okazji 140-lecia muzealnych zbiorów archeologicznych w Toruniu. Toruń 16–17 maja 2002</i>, red. B. Wawrzykowska, Toruń 2004, s. 9–15.</p> <p>Reichenbach K. <i>Millionen für's Millenium. Finanzierung und Ausstattung der Forschungen zu den Anfängen des polnischen Staates 1949–1953</i>, [w:] S. Grunwald, U.</p>
----------------	--

Halle, D. Mahsarski, K. Reichenbach (red.), *Die Spur des Geldes. Mäzene, Förderer und Förderstrukturen der Prähistorischen Archäologie*. Bielefeld 2016, 259–280.

Romek Z. 2010. *Cenzura a nauka historyczna w Polsce 1944-1970*. Warszawa.

Rutkowski T.P. 2013. Różne barwy przystosowania. Wokół działalności Aleksandra Gieysztor w PRL. *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Politologica* 9, 138-156.

Silverman Helaine, *Contested cultural heritage. A selective historiography*, [w:] *Contested Cultural Heritage. Religion, Nationalism, Erasure, and Exclusion in a Global World*, red. H. Silverman New York 2011, s. 1–49.

Snyder Timothy, *Rekonstrukcja narodów. Polska, Ukraina, Litwa, Białoruś 1569–1999*, Sejny 2009.

Snyder Timothy, *Skrwawione ziemie. Europa między Hitlerem a Stalinem*, Warszawa 2015.

The uses of the middle Ages in modern European states. History, Nationhood and the Search for Origins, red. R.J.W. Evans, G.P. Marchal, Basingstoke 2011.

Stobiecki Rafał, *Historia narodowa wobec historii imperialnej. Z dziejów polsko-rosyjskich sporów historiograficznych w XIX i XX wieku*, „Czasopismo Naukowe Kultura i Historia” (<https://www.kulturaihistoria.umcs.lublin.pl/archives/3018>) [dostęp: 20.12.2017].

Stobiecki R. 1997. Pierwsza konferencja metodologiczna historyków polskich. [W:] R. Bäcker, P. Hübner (red.), *Skryte oblicze systemu komunistycznego. U źródeł zła...* Warszawa, 193-210.

Wood Ian, *The Modern Origins of the Early Middle Ages*, Oxford 2013.